

برای تدبیر در قرآن

قسمت اول

نیمه دوم شعار مشترک انبیاء: از من اطاعت کنید!

در قرآن کریم، آیه‌ای است که ۱۱ مرتبه از زبان پیامبران مختلف تکرار شده است. خداوند متعال در این سلسله آیات با کمی تفاوت عبارت در خصوص هر پیامبر، می‌فرماید:

۱. ما فلان پیامبر را به سوی قومش فرستادیم
۲. قومش او را تکذیب کرد
۳. به قومش گفت: آیا تقوا پیشه نمی‌کنید، من فرستاده‌ام امانت‌دار پیامبران را رد کردند.
۴. پس {تقوای الهی را پیشه کنید، و از من اطاعت کنید}.
۵. آن قوم (پس از شنیدن جمله «از من اطاعت کنید!») دعوت خدا هستم

■ فهرست ۱۱ مرتبه‌ای که این آیه تکرار شده است را در ادامه می‌خوانید:

<p>(۶) حضرت عیسی (ع) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا آلَ عِمْرَانَ. (۵۰) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا آلَ عِمْرَانَ. (۶۳)</p>	<p>(۳) حضرت صالح (ع) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا آلَ عِمْرَانَ. (۱۴۴) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا آلَ عِمْرَانَ. (۱۵۰)</p>	<p>(۱) حضرت نوح (ع) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا آلَ عِمْرَانَ. (۱۰۸) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا آلَ عِمْرَانَ. (۱۱۰) أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَ اتَّقُوهُ وَ أَطِيعُوا نوحًا. (۳)</p>
<p>(۷) حضرت محمد (ص) قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ الرَّسُولَ (آل عمران، ۳۲) قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ (نور، ۵۴)</p>	<p>(۴) حضرت لوط (ع) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا آلَ عِمْرَانَ. (۱۶۳)</p>	<p>(۲) حضرت هود (ع) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا آلَ عِمْرَانَ. (۱۲۶) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا آلَ عِمْرَانَ. (۱۳۱)</p>
<p>(۵) حضرت شعیب (ع) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا آلَ عِمْرَانَ. (۱۷۹)</p>		

همه پیامبران:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ (نساء، ۶۴)
ما هیچ پیامبری را نفرستادیم مگر برای این که به فرمان خدا، از وی اطاعت شود.

شعار مشترک مردم در پاسخ به شعار پیامبران: از انسانی مثل خودمان اطاعت نمی‌کنیم!

در مقابل دعوت پیامبران به تقوای الهی و اطاعت از خود، همواره مهم‌ترین پاسخ مردم به دعوت پیامبران این بوده که ما زیربار اطاعت از انسانی مانند خودمان نمی‌رویم! به عبارت دیگر، مهم‌ترین مشکل مردم با دعوت پیامبران به ایمان به خدا و آخرت و کتاب، لزوم اطاعت از پیامبران بوده است. این پاسخ مردم به پیامبران، حداقل ۸ مرتبه در قرآن تکرار شده است که فهرست آن در ادامه آمده است:

<p>(۱) مخالفین حضرت نوح (ع) فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأُولَىٰ... (این اشرافی (و مغرور) از قوم نوح که کافر بودند گفتند: «این مرد جز بشری همچون شما نیست، که می‌خواهد بر شما برتری جوید! اگر خدا می‌خواست (پیامبری بفرستد) فرشتگانی نازل می‌کرد ما چنین چیزی را هرگز در نیاکان خود نشنیده‌ایم!» (مؤمنون/۲۴)</p>	<p>(۲) قوم حضرت شعیب (ع) «وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نَطُتُكَ لَمِنَ الْكَافِرِينَ؛ تو بشری همچون مایی، تنها گمانی که درباره تو داریم این است که از دروغگویانی!» (شعراء، ۱۸۶)</p>
--	--

۳) قوم حضرت صالح (ع)

«كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ. فَقَالُوا أَبَشَرًا مِثْلًا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ إِنَّا إِذَا لَفَى ضَلَالٍ وَسُغْرٍ» (طایفه ثمود (نیز) انذارهای الهی را تکذیب کردند، گفتند: «آیا ما از بشری از جنس خود پیروی کنیم؟! اگر چنین کنیم در گمراهی و جنون خواهیم بود!» (قمر، ۲۳ و ۲۴)

۴) «مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ؛ تو فقط بشری همچون مایی اگر راست می‌گویی آیت و نشانه‌ای بیاور!» (شعراء، ۱۵۴)

۵) قوم پیامبران «شمعون، یوحنا و بونس»

«قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ أَمَا أَنْانَ (در جواب) گفتند: «شما جز بشری همانند ما نیستید و خداوند رحمان چیزی نازل نکرده، شما فقط دروغ می‌گویید!» (یس، ۱۵)

۶) قوم حضرت موسی و هارون (ع)

«فَقَالُوا أَأَتُونَا بِبَشَرٍ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ؛ آنها گفتند: «آیا ما به دو انسان همانند خودمان ایمان بیاوریم، در حالی که قوم آنها بردگان ما هستند؟!» (المؤمنون، ۴۷)

همه مردم:

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا (الإسراء، ۹۴)

تنها چیزی که بعد از آمدن هدایت مانع شد مردم ایمان بیاورند، این بود که گفتند: «آیا خداوند بشری را بعنوان رسول فرستاده است؟!»

توضیحات استاد پناهیان درباره

«شعار مشترک پیامبران» و «عکس العمل مردم»

کسانی که با انبیاء مخالفت کردند، نه با خدای انبیاء مخالفت نکردند و نه با پیام انبیاء مخالفت نکردند، بلکه با خود انبیاء مخالفت کردند و لذا غالباً دلیل اصلی مخالفت با انبیاء این بود که «انبیاء مردم را به اطاعت از خود دعوت می‌کردند». مثلاً مخالفین حضرت نوح (ع) می‌گفتند: «او بشری مثل خودتان است که می‌خواهد بر شما برتری پیدا کند؛ ما هذا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلَكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَفْضَلَ عَلَيْكُمْ» (مؤمنون/۲۴) یعنی با خدای حضرت نوح (ع) مشکل نداشتند بلکه با خود نوح (ع) مشکل داشتند. با دستورات

الهی که حضرت نوح (ع) آورده بود مشکل نداشتند، با اینکه نوح (ع) می‌خواهد برتری و سروری پیدا کند مشکل داشتند.

البته معلوم است که انبیاء وقتی دعوت به اطاعت از خود می‌کنند در واقع دعوت به خدا می‌کنند. منتها من می‌خواهم درد دل ولایت گریزان متکبر را که حاضر نیستند به ولی خدا تواضع کنند با صراحت بیان کنم. و الا معلوم است که اطاعت از ولی خدا عین اطاعت از خداست و اصلاً خدا به آنها دستور داده است که آنها ابلاغ‌کننده ولایت خود باشند.

غالباً دلیل اصلی مخالفت با انبیاء این بود که «انبیاء مردم را به اطاعت از خود دعوت می‌کردند»

یکی از شعارهای مهم انبیاء الهی در قرآن کریم، آیه‌ای است که ۱۱ مرتبه در قرآن تکرار شده است: «فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُون؛ تقوای خدا را داشته باشید و از من اطاعت کنید» (شعراء/۱۰۸) پذیرش همین واقعیت قرآنی را که «انبیاء الهی مردم را به اطاعت از خودشان دعوت می‌کردند»، برای بعضی‌ها سخت است و حتی در یک جلسه‌ای بعد از اینکه بنده این مسأله را

توضیح دادم یکی از مؤمنین که پذیرش این مطلب برایش مشکل بود، گفت: «پیامبرها هیچ‌وقت دعوت به خود نمی‌کنند، همیشه دعوت به اطاعت از خدا می‌کنند!» در حالی که آیه قرآن دقیقاً می‌فرماید: «و اطیعون» یعنی انبیاء الهی به مردم می‌گفتند: «از من اطاعت کنید» یعنی پیامبران مردم را به اطاعت از خود دعوت کرده‌اند.

طبیعی است که اگر پیغمبر بیاید و بگوید از من اطاعت کنید، یک دفعه‌ای خیلی‌ها نمی‌توانند تحمل کنند و مخالفت می‌کنند. بر اساس صریح آیات قرآن، بسیاری از

اکثر کفار نه با خدا مشکلی داشتند، نه با اصل رسالت و هدایت از جانب خدا، بلکه می‌گفتند: «ما از یک انسانی مثل خودمان نمی‌توانیم اطاعت کنیم». صادقانه حسادت و تکبر خود را ابراز می‌کردند.

کفار حتی با اخلاق پیامبران هم غالباً مشکلی نداشتند، با پیام‌های اخلاقی پیامبران هم غالباً مشکلی نداشتند، بلکه با ولایت‌پذیری و اطاعت از پیامبران که یک مسئله سیاسی است، مشکل داشتند.

آموزش‌های دینی ما نباید طوری باشد که نوجوانان ما فکر کنند مشکل دشمنان دین با پیامبران نوعاً عقیدتی و اخلاقی بوده است. بله به فرموده قرآن مشکل آنها نوعاً سیاسی بوده است.